

Almanach

För Året

Efter vår Frälsares Christi födelse,

1782.

Til STOCKHOLMS Horizont,

Eller 59 grad. 20 min. Pol-högd, och $1\frac{2}{3}$ tids-
min. Meridian-försjälvning Öster om Upsala
Observatorium.

Efter Hans Kungl. Majts Nådigste
städgande, utgiften

Af Dessa Wetenskaps-Academie.

STOCKHOLM,

Tryckt hos JOHAN GEORG LANGE.

Eemplaret säljes hafstadt och seuret för 1 Schill.

Om Hwetes Såning och Skötsel.

ingen kan neka, at ju Hwetet är det ådlaste af
alla hos oss brufliga Sådes=flag, som ocf gif-
wer den mästa och helsommaeste föddan, samt är dy-
rast och, när det will väl, gifwer den ynnigaste af-
fasning. Huru kommer det då til, at våre fleste
Landtmän, besynnerligen af Allmogen, gemensigen
så minst deraf, och somlige alsintet? Man läser swa-
ra, at fast man sonliga år får af Hwetet den ri-
kaste sförd, slår det dock oftare felt, än gman såd,
hvarföre det ocf plågar kallas Ånger-såd: ty då
det blifvit hårligt, ångrar man, at man ej fådt me-
ra deraf, men när det misflycks, ångrar man, at
man fådt något eller så mycket. Men det liker of-
taast vara Landtmannens egen sfuld, at Hwetet slår
felt; i det han antingen får det uti etjenlig jord-
mon och illa ansad åker, eller har mindre godt Hwete
til utsäde, eller ocf i något annat mål förser sig.
Til någon anledning för de häruti mindre förfarne,
kan följande korta underwisning tjena.

Entet slags såd trifwes lika väl i all slags jord-
mon, utan hwart slag fordrar sin egen, men Hwe-
tet är häruti det lagrannaste. Lätt, lös, sur, ut-
mager eller sandig jord drunger ej dertil, utan bör
användas

användas til annan såd. Det händer väl, när
väderleken hela året warit synnerligen gynnande, at
och Hwetet blir wackert på mindre god jordmon, men
det är icke at lita på: Atminstone må den, som ej
har bättre jord, icke våga få mycket Hwete. Der-
emot är Hwetet den bästa såd på stark, fet, djup
och lagon lerblandad svartmylla. På en sådan åker,
blir meråndels Råg och Korn för mycket frödigts på
halmen och, i synnerhet om sommaren blir mycket
väl, lägger sig såden, blir full med ogräs och gif-
wer mindre god kärna. Men Hwetet tal mera våta
och gwäfwer båst ogräset.

En sådan åker, som man årnar beså med Hwete,
bör sommaren förut ofta och väl föras, så at jor-
den blir lös och lucker. Imellan hvar försning, bör
man leuma åkren 2 eller 3 weckors tid at vådras af
husten, torfas och varmas af Solen, ty det bidra-
ger, mer än mången tror, til jordens hördighet, och
är så godt som en liten gödning, om jorden åmars
är stark och god. Innan man får, bör ocf jorden,
efter fista försningen, om tiden nägorlunda tillåter,
några dagar få torfas och vådras.

Ganska angeläget är, at hafta godt och rent Hwe-
te til utsäde. Hwets=gammalt är det bästa, som wa-
rit

ett väl moet, legat tunt utbredt i sådes-boden och
ofta blifvit onrördt, at det väl fäct torfas, utan
at taga minsta unkenhet. Til den ändan böra Span-
målsbodar vara iufliga och rymliga, med öpna glugi-
gar, at wådret fät spela derigenom. I brist af gam-
malt Hwete, hér man ingalunda utså nytt, så fullt
med fuktighet, som det kommit af åkren, ty deraf
förorsakas ofta, dels missväxt, dels sot- eller brand-
ar; utan sedan man uttröskat, eller som bättre är,
utkristat så mycket af det nya Hwetet, som behöf-
ves til utsåde, fastat och rensat det ifrån sib-säd,
Någ och ogräsfrön, utbredes det tunt, uti torra rum,
där luft och blåst kan spela igenom, samt onrördes
flitigt i några dagar, så at den mästa fuktigheten
får utdunsta. Omfeligt wäre, at Landtmannen wille
och kunde medhinnna at på lika sätt förvara med sin
nya Sådes-råg: då skulle ej så mycket af utsådet
multna i jorden, utan at gro, som nu ofta sker, då
han utsår rå och våtbulen såd. Brodden efter se-
ledes torkadt utsåde, kommer väl ej så hastigt och
frodigt up, som efter det rå, i synnerhet om läng-
varig torke följer på såningen, men den rotar sig
så mycket bättre, multnar ej i jorden och förtåres
ej så mycket af mask, som den fuktiga, står bättre
emot höstens och wintrens väldscanheter, och för-
växer

wäxer ej heller om hösten, ända til at gå i lågg,
som det ofta sker med Rågen. Alt för tidig och fro-
dig brodd om hösten är ej altid det bästa märke.
Mötterne äro då gemenligen swagare, och på deras
syrfä beror nästa års fruktbarhet aldrunast: hvar-
före man ock ofta ser, at årswäxten på höst-sädet,
i synnerhet Hwetet, blir wacker, fast än brodden
om hösten gifvit ringa hopp. Man aktar sig ock
före, at få under rågnaktig wäderlek. Det antom-
mer ej så mycket på, at få några dagar förr eller
senare, som derpå, at såden kommer i torr jord,
som väl redar sig. Om wäderleken någorlunda will
tillåta, bör man dock här i Landet så Hwetet, ju
förr ju häldre, åtiminstone innan September månads slut, euredan omväst är, hurudan hösten sedan
blifwer. I Skåne och sydligare Länder, där win-
tren gemenligen kommer sednare, kan det ock gå
an i October.

Alt förekounna sot- eller sot-ax på Hwetet, är
många medel försvälte. Näst utsådets torkning, hvar-
om redan är förmåldt, har dos falkning af många
hushållare blifvit besummet det bästa, som derföre
aldrig bör försummas. Aftonen förr än man är-
nar utså Hwetet, lägges det i et kar och deruppå
slas kalk, som ned Hwetet väl och jämt hopblena-
das.

das. Til en tunna Hwete tagas troå kappar fall,
Derefter slås derpå så mycket vatn, at det står en
tvärhand öfwer Hwetet, hvilket med et dertil gjordt
roder väl omrbres. När det således slätt öfver nat-
ten i karet, utjäts det, så vått det är. Flere af
våre båste Landthushållare intyga, at sedan de bbr-
jat nyttja detta lätta medel, har, på flera år, al-
drig et enda kol-ax funnits på deras Hwete-åkraar,
ehuru Grannarnes Hwete årligen warit fullt med
föt - ax.

Om åkren och utsådet åros så beftaffade, som nu
sagdt är, behöfver man ej så Hwetet mycket tjockt,
ej heller är nödigt, at det nedärjes eller nedharfwas
mycket djupt, ty rötterne söka sig sjelfve ned på
djupet, om de dertil finna utryme i lucker jord. En
tunns diup för Hwete och Råg är nog, men Kor-
net sladar det ej, ora det kommer något djupare:
ty des rötter gă ikke så på djupet, som Hwetets
och Rågens, utan breda ut sig på sidorna.

När detta alt tages i akt, lärer Hwetet, näst
Guds välsignelse, ej oftare så felt, utan gemenli-
gen lona sig rikeligare, än annan såd.

STOCKHOLMS Post-Taxa, samt Das-
gen då Posten til hvarje Ort härifrån afgår,
hvarvild M. betyder Måndag, T. Tisdag,
Th. Thorsdag, F. Fredag och S. Lördag.

Abbtorps, F.	9	Christinehamn, M. Th.	5
Afwesta, M. Th.	4	Christinestad, L. F.	9
Alingsås, M. Th.	7	Cimbritshamn, L. F.	8
Arboga, M. Th.	4	Enopio, F.	10
Ässersund, M. Th.	5	Dalerb, L. L.	2
Bjästa, M. Th.	8	Delsbo, Th.	6
Björneborg, L. F.	8	Ekerb, L. F.	4
Bohus, M. Th.	7	Ekeby, L. F.	6
Bollnäs, Th.	6	Eklösfund, M. Th.	3
Borgholm, L. F.	7	Ekenäs, L. F.	8
Borgo, L. F.	8	Elstarleby, M. Th.	4
Borås, L. F.	7	Engelholm, L. F.	8
Brahestad, M. Th. F.	10	Enköppling, M. Th.	3
Cajana, M. Th.	10	Eslilstuna, L. F.	4
Calmar, L. F.	7	Fahlun, M. Th.	5
Carlskrona, L. F.	8	Falkenberg, M. Th.	8
Carlstad, M. Th.	6	Falköping, M. Th.	6
Carlshamn, L. F.	8	Frössbn, Th.	8
Gästelholm, L. F.	5	G. Carleby, L. F.	9
Christianstad, L. F.	8	Gefle, M. Th.	4